

Momente și schițe din actualitatea literară

■ În luna martie, revista *Acolada* de la Satu Mare (director general: Radu Ulmeanu, Director: Gheorghe Grigurcu) a ajuns la rotundul număr 100. Nu e un număr festiv, e unul obișnuit, dar – după calitatea textelor și a colaboratorilor - e ca și cum ar fi festiv. Găsim aici cronică literară a lui Gheorghe Grigurcu la o carte despre Dimov, editorialul tăios al lui Radu Ulmeanu, o pagină de poezie de Gellu Dorian, rubricile lui Barbu Cioculescu, Alex. Ștefănescu, C. D. Zeletin, Tudorel Urian, Constantin Mateescu, Nicholas Catanoy, Constantin Trandafir, Constantin Călin, Paul Aretzu, Ștefan Ion Ghilimescu, Magda Ursache, Isabela Vasiliu-Scraba, Pavel Șușară, Dan Culcer, Adrian Dinu Rachieru, Claudia Moscovici, Olimpia Iacob, Lucian Perța, Miron Kiropol... O însemnare din jurnalul dlui Gheorghe Grigurcu: „Cine pe cine părăsește când pierdem o ființă dragă? Ea pe noi sau noi pe ea? În egală măsură, înaintăm în direcții diferite. Nu afirmă oare Simone Weil că dragostea e depărtare? Marea dragoste se autentifică prin fatalitatea depărtării”.

■ Eveniment editorial. La Editura Academiei Române, a apărut recent volumul Marianei Șenilă Vasiliu – *Umbrele albe ale tablourilor*, cu texte „publicate, parțial, în revista *Argeș*, între anii 1988-1989, 2007-2013). Volumul de eseuri despre artă cuprinde patru secțiuni substanțiale: *Pe urmele artiștilor de altădată*, *Patul lui Procust*, *Pe marginea artei românești*, *Crochiuri critice*, acestea fiind și ilustrate cu reproduceri din artiștii comentați. În Cuvânt-înainte, autoarea explică, printre altele, alegerea titlului volumului: „În fapt, ideea titlului este rezultatul unei obsesii, cea a urmei lăsate de un tablou care a stat timp îndelungat pe perete. Când acesta este scos de la locul său, pe zid rămâne, ca o umbră pe dos, urma albă, fantomatică a tabloului. Oriunde am dat peste această imagine am rămas țintuită locului: ce paradox ca tabloul să stăruie în memorie tocmai prin absență. Când părăsim un muzeu, oare nu asta facem? Mental, luăm cu noi imaginea operelor de artă și lăsăm în urmă umbrele lor fantomatice”.

■ Într-o zi de la început de april, s-a stins Vasile Călinescu. Avusese o viață zbuciumată, de ofițer de informații, activist de partid, profesor de filosofie, muncitor etc. Acum, la senectute avea ca principală preocupare poezia. Învăța, se perfecționa, citea poezie mare, refăcea textele de mai multe ori. L-am debutat în revista noastră, cum ziceam, la senectute, cu o pagină de poeme. Tot ne întreba când îl mai publicăm. Îl așteptam mereu cu noi poeme pentru a mai definitiva o pagină. Dar, era mereu pe fugă, alerga la un medic sau altul și tot amâna. Căutam în portofoliu și, din puținele poeme semnate Vasile Călinescu, îl reproducem pe cel de mai jos, dorindu-i să fi ajuns în raiul poeziei, că prea mult îi plăcea:

Fragment odihnitor

Ce flori duminicale
desenau păsările acelea călătoare
pe cerul de piatră!
chiar lilieci în insomniile alcoolice
participau cu energii și talente
numai prietenii mei...un el și o ea
refugiați într-un hambar
de ape tulburi luat la vale
stăteau întinși
gândind neutru și fumând
iar paharele pline
dansau muribund
fără pic de prejudecăți
în timp ce eu ...eu cel de dincolo
contemplam
ceea ce dispăruse subit...
iar șobolanii ființe fremătânde
se îndreptau excitați
spre patul meu de la etaj
îmbrăcat în cearșafuri orbitor de curate.

■ Cu nr. 3(243)/martie 2016, revista *Convorbiri literare* a intrat în anul 150 (o sută cincizeci). Cu această ocazie, Cassian Maria Spiridon, directorul revistei, în editorialul său face un istoric al revistei. Aș zice că e superfluu, având în vedere celebritatea revistei, dar zic pentru că mă gândesc și la numeroșii funcționari culturali din România care n-au auzit de revistele de tradiție ale literaturii române și poate le pune ceva în față textul acesta și află și ei. Din partea noastră, urăm revistei de la Iași la mulți ani în aceeași înaltă ținută editorială de altitudine. (DAD)

Viața literară

Carte nouă

În sala “Ars Nova” a Centrului Cultural Pitești, Dumitru Augustin Doman și-a lansat, cu oarecare întârziere, cartea sa recentă *Sâmbătă, duminică și alte singurăți*, publicată la Editura TipoMoldova din Iași. Lansarea s-a bucurat de prezența poetului Aurele Ștefanachi, directorul editurii, care a prezentat și proiectele editoriale de anvergură. *Sâmbătă, duminică și alte singurăți* este, de fapt, o antologie de autor care cuprinde texte alese din volumele: *Povestiri cu contrapunct*, *Sfârșitul epocii cartofilor*, *Meseria de a muri*, *Concetașeniului lui Urmuz*, *Moartea noastră cea de toate zilele*. În fața unui public avizat, alcătuit în mare parte din membrii Filialei Pitești a Uniunii Scriitorilor, volumul antologic a fost comentat de Mircea Bârsilă, Nicolae Oprea, Magda Grigore, Leonid Dragomir și, bineînțeles, de directorul editurii.

La sfârșitul lumii martie, 2016, s-a stins din viață EUSEBIU PLATCU, fondatorul revistei *TÂRGOVIȘTEA LITERARĂ*. Personalitate complexă, venind din istoria sensibilă a Bucovinei, a purtat cu omenie valorile autentice învățate devreme, a fost un dascăl cu vocație, un om generos și liber, scriitor lipsit de prejudecăți în stilistică și în gândire.

A prețuit oamenii de litere din Argeș, a avut dintre ei prieteni, colegi de redacție și colaboratori. În ultima poezie publicată scria, prevestind parcă întoarcerea în matricea veșniciei: „Regină a Fagilor/ între surorile regine/ crescută în cremene și nevinovație/ Sfântă Bucovina/ ai în pază/ sufletul meu/ rănit de moarte/ plâng neștiute morminte/ intrate în țărână sub semnături/ sub oțelul înghețului/ în siberii pustii...”!

Prețuirea noastră, Eus Platcu! (M.G.)

Concursul Național de Poezie și Interpretare Critică a Operei Eminesciene

„Porni Luceafărul...”, ediția a XXXIV-a, 10-12 iunie 2016, Botoșani

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, cu sprijinul Consiliului Județean Botoșani, în colaborare cu Editurile Paralela 45, Junimea, Timpul, Charmides, Eikon, Vinea. Principe Edit, precum și cu revistele de cultură „Convorbiri literare”, „Poezia”, „Scriptor”, „Feed beack”, „Viața Românească”, „Familia”, „Vatra”, „Euphorion”, „Steaua”, „Hyperion”, „Conta”, „Poesis”, „Luceafărul de dimineață”, „Porto-franco”, „Ateneu”, „Argeș”, „Bucovina Literară”, Filiala Iași a Uniunii Scriitorilor din România, Uniunea Scriitorilor din R. Moldova și ARPE, organizează în perioada 13-15 iunie 2016 Concursul Național de Poezie și Interpretare Critică a Operei Eminesciene „Porni Luceafărul...”, ediția a XXXIV-a.

Concursul își propune să descopere și să promoveze noi talente poetice și critice și se adresează, astfel, poezilor și criticilor literari care nu au debutat în volum și care nu au depășit vârsta de 40 de ani.

Concursul are trei secțiuni:

POEZIE:

1) *Carte publicată – debut editorial:* – Se vor trimite 2 (două) exemplare din cartea de poezie apărută în intervalul 10 mai 2015 – 5 mai 2016. Vor fi acordate 2 premii: a) „Horațiu Ioan Lașcu” al Filialei Iași a UR și b) al Uniunii Scriitorilor din R. Moldova.

2) *Poezie în manuscris (nepublicată)* – Se va trimite un print (**același volum și pe un CD – un singur exemplar!**) în 3 exemplare, care va cuprinde cel mult 40 de poezii semnate cu un moto. Același moto va figura și pe un plic închis în care vor fi introduse datele concurentului: nume, prenume, anul nașterii, adresa poștală, e-mail, telefon. Se vor acorda șase premii care vor consta în publicarea a câte unui volum de poezie de către editurile

menționate. Juriul are latitudinea, în funcție de valoarea manuscriselor selectate, să propună spre publicare și alte manuscrise, în funcție de disponibilitatea editurilor prezente în juriu (Paralela 45, Junimea, Charmides, Eikon, Vinea și Principe Edit) .

Manuscrisele care nu vor primi premiul unei edituri vor intra în concurs pentru premiile revistelor implicate în jurizare, reviste care vor publica grupaje de poezii ale poezilor premiați. Un manuscris, cel mai bun, poate primi premiul unei edituri și al tuturor celorlalte reviste implicate în concurs. Toți poezii selectați pentru premii vor apărea într-o antologie editată de instituția organizatoare.

3) *Interpretare critică a operei eminesciene:* – Se va trimite un eseu de cel mult 15 pagini în 3 exemplare (**în copie și pe un CD**), semnat cu un moto. Același moto va fi scris pe un plic închis în care vor fi incluse datele concurentului: nume, prenume, anul nașterii, adresa poștală, e-mail, telefon. Se vor acorda premiile ale unor reviste literare implicate în organizare. Eseurile premiate vor fi publicate în revistele care acordă premiile și în antologia editată de instituția organizatoare.

Festivitatea de premiere va avea loc la Ipotești și Botoșani în ziua de 14 iunie 2016.

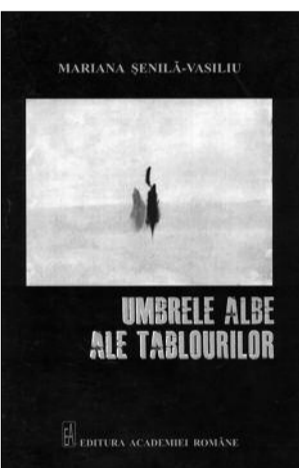
Organizatorii asigură concurenților cheltuieli de masă și cazare.

Lucrările vor fi trimise, până la data de 10 mai 2016, pe adresa:

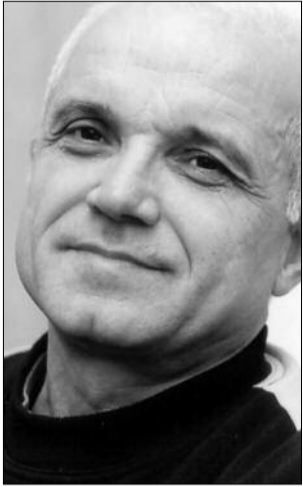
CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE BOTOȘANI, Str. Unirii, nr. 10, Botoșani.

Relații la tel. 0231-536322 sau e-mail: centrul_creatiei_botosani@yahoo.com.

PS. Se primesc grupaje de până la 15 pagini și pe e-mail!

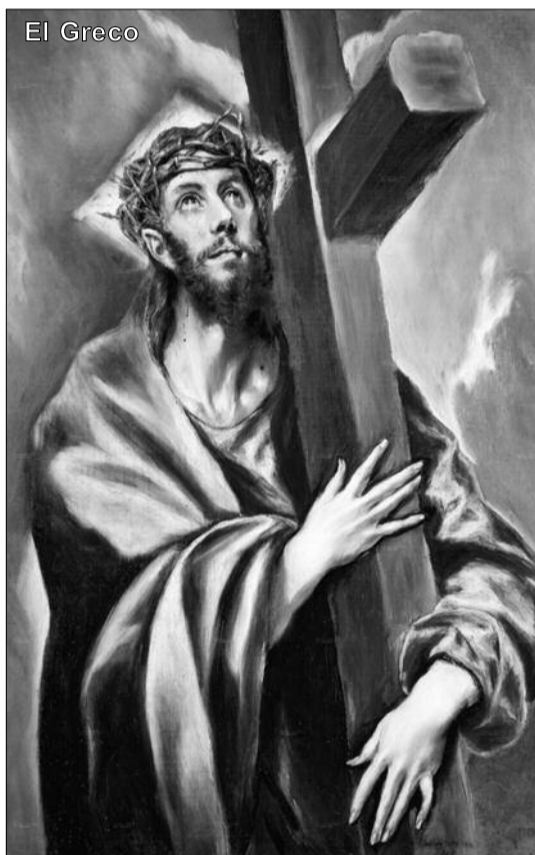

Liviu Ioan Stoiciu

De necrezut: un pârlit ca mine, la Paris

Neașteptat, am fost la Paris două-trei zile (aproximativ trei zile; plecat dimineața după ora 7 din București-Otopeni, în 19 martie și plecat din Paris-Charles de Gaulle după ora 19, în 21 martie; puneți la socoteală și cele două ore obligatorii de stat în aeroport și la dus și la întors; Paris e în urmă cu o oră față de București): sâmbătă, duminică, luni 19-21 martie 2016. Institutul Cultural Român s-a ocupat de transport și cazare (Hotel de la Paix Tour Eiffel, Rue du Gros Caillou, în apropierea

sediului ICR și a Ambasadei României; a nu se confunda cu un alt hotel cu același nume, din Montparnasse). Am participat, prima oară, firește, la celebrul Salon du Livre (Livre Paris) din 17-20 martie, la „Paris Expo Porte de Versailles”. Am fost prima oară, de altfel, pe spezele ICR în străinătate (pe vremea „regretaților” Patapievici-Mihăieș nu s-a găsit o posibilitate să fiu și eu strecurat pe listele celor trimiși să vadă lumea). Nici acum n-am avut șansa „să reprezint România”, sic! ICR a introdus în programele sale la acest Salon du Livre, la ziua de sâmbătă, 19 martie 2016, citez: 18.00 – 20.00, Pavillon de la Roumanie, Poésie roumaine en langue française publiée aux Editions Vinea. Invités: Nicolae Tzone et les auteurs (Octavian Soviany, Liviu-Ioan Stoiciu, Lucian Vasilescu și alții). La „și alții” au avut cărți traduse și au citit la standul României acum: Marlena Braester (din Israel), Șerban Axinte, Radmila Popovici, Silvia Goteanschi, Aurora Cornu. Plus Paul Gorban. Au vorbit Petre Răileanu, Victoria Sicorschi, Ioana Andreiescu, Lucreția Bârlădeanu, sau graficianul Tudor Banuș (la lansarea unei cărți scoase în franceză cu Șerban Foarță). Moderator a fost Marina Dumitrescu-Baconschi, poetă. Cum am ajuns la Paris? N. Tzone mi-a publicat în franceză o parte dintr-o carte scoasă de el la Editura Vinea (acum reeditată într-o a doua ediție, cu

generozitate), carte intitulată „Craterul Platon”. La recomandarea Letiției Ilea (din câte am aflat), traducerea „Le cratère Platon” a fost asigurată de Sorin Barbul, universitar la Cluj-Napoca, la UBB. Cel care a citit la microfon (actorul Michel Rosen), la standul României, un poem în franceză din acest volum nu s-a declarat nemulțumit de traducere, așa zice că din contră, având succes... Va să zică N. Tzone a forțat mâna ICR să acopere cheltuielile mele și ale lui Octavian Soviany (Lucian Vasilescu a venit prin Ministerul Culturii; ceilalți nu știu pe banii cui au venit) — în primul rând trebuie să-i mulțumesc lui N. Tzone. Apoi președintelui ICR, Radu Boroianu și subordonaților săi (deși nu cred că-i interesează mulțumirile mele; atâția scriitori pleacă regulat prin ICR în străinătate și nu mulțumesc, considerând că li se cuvine). Numai așa, prin bunăvoința lui N. Tzone am putut să sparg zidul ieșirii în străinătate „ca poet”, oficial eu neexistând în scriptele cu vedete scriitoricești ale ICR (care nu lipsesc de la manifestările din întreaga lume, inclusiv de la sediile ICR). N. Tzone a inventat colecția „Vinea International” și publică anual cărți traduse în franceză, își cumpără stand la Salon du Livre (sau Livre Paris) pe banii lui, se zbate să scoată poezia română din penumbra în care se complăce. Firește, fără succes, nu vinde nimic, nici măcar autorii nu-și cumpără exemplare. Așa cum se derulează în țară lansările de carte, fără cititori (sau public), așa se derulează și la Paris — chiar și atunci când fac lansări Norman Manea și Eugen Simion, Paul Goma sau Matei Vișniec, prezenți cu cărți anul acesta la Salon du Livre. I-am văzut prin Salon du Livre și pe Bogdan Ghiu și Dinu Flămând, pe Sebastian Reichmann, Maria Pilchin și Horia Bădescu, sau de la radiouri Teodora Stanciu și Cristian Bleotu (Teodora Stanciu mi-a atras atenția că ediția din acest an a Livre Paris a fost o ediție de criză, cu spații enorme neocupate și cu public dat buluc numai la autori francezi de succes, de tipul lui Jean d’Ormesson; eu mirându-mă că Salon du Livre e comparabil cu târgurile de carte internaționale de la București). Plus Sorin Gherguț (angajat la ICR). În programul ICR erau trecuți și Basarab Nicolescu, Virgil Tănase, Dan Culcer, Ioan Pop Aurel, Dumitru Tepeș, Miron Kiropol, Marius Chivu, Bogdan Teodorescu, dar eu nu i-am întâlnit. Cu siguranță am fost și evitat de românii care trăiesc în Franța, să fie siguri că nu apelez la vreun hatâr — neștiind că eu nu deranjez niciodată pe nimeni.

Cât am stat la Paris a fost un frig teribil, am îmbrăcat toate hainele groase ce le aveam la mine (am plecat la drum numai cu un rucsac, să evit bagajul care se depozitează în cala avionului și e mai greu de recuperat; obsedați de terorism în aeroport, la București mi-au fost oprite lamele de ras, iar la Paris mi-au fost aruncate pasta de dinți și un deodorant). Am mâncat din ce am cumpărat la Paris din magazine alimentare mici și mari, n-am fost interesat de cafenele-terase (și cu atât mai puțin de restaurante). M-a mirat tot timpul că parcurile (Champ de Mars și Trocadero din prejma Tour Eiffel, Jardin de Palais Royal, Jardin de Tuileries din Place de la Concorde până la piramida Muzée du Louvre sau Jardin du Luxembourg; toate cu alei de pământ, în principal), pe care le-am străbătut pe jos, erau alegători cu sutele în adidași și pantalon scurt sau trening-sport, de toate vârstele, de ambele genuri. Mulți cu căști în urechi. E la modă joggingul dus la extrem? Au francezii secrete legate de sănătate, dacă tot alerg și alerg și

Poemul de colecție

Gheorghe Grigurcu

Gloria

În memoria poetului Ion Davideanu

Și nimic nu-ți mai rămîne decît Gloria
ambii spaime

pași de Îngeri amestecați
cu scrișnetul frînelor

cinstea prețului și prețul cinstei
la colț de stradă

pagini copilăroase grase pline de gîlci
forfota ochilor cum niște furnici

în căutarea Binelui
tranzistoare-n unghere

de-odaie clipocind cum mlaștini
pete de făină pe-obrazul

Soarelui matinal

presiunea opiniei publice

înregistrată conștiincios
de barometre

un pașaport pentru naivitate reînnoit
un crez clasic purtat cu mîndrie

de liderul
cursei automobilistice

carnea care tremură cum un cîntar
se-ncuie-n oglindă

cum într-un alcov

o transcendență ștearsă-n răstimpuri
cu guma

așadar nu-ți mai rămîne altceva
decît Gloria

nu a ta ci a Lumii.

alergi (unii au pe mână cronometre digitale, nu numai pentru kilometrii parcurși ci și pentru puls) trăiești mai mult? Întors acasă m-am uitat pe internet și ce am aflat: Cercetătorii spun că joggingul încetinește procesul de îmbătrânire, îmbunătățește sistemul cardiovascular, crește speranța de viață și previne unele tipuri de cancer. Alergarea ușoară ar putea avea și efecte psihologice, unele persoane simțindu-se revigorate, mai vesele, sau într-o stare generală mai bună după o sesiune de exerciții. Conform unor noi studii însă, alergatul în exces poate să fie dăunător, pe termen lung. Rezultatele studiului au demonstrat că persoanele care alergă cel mai mult au o speranță de viață mai mică decât cele care alergă moderat, alergatul în exces poate să „uzeze” organismul, pe termen lung... În a doua și a treia zi am mers pe jos zeci de kilometri prin Paris până mi-am „paradit” genunchiul stîng (mă resimt și azi, sever, când scriu aici; mă tem că am încurcat-o, s-a stricat iar ceva, la acest genunchi am fost operat în 2008 și am pierdut două meniscuri, cel puțin așa mi-a spus cel ce m-a operat). Duminică, 20 martie, de la Tour Eiffel am mers pe jos la Arcul de Triumf (pe malul Senei și apoi pe Avenue Champs Elysée) și mai departe până la Noul Arc de Triumf, în cartierul postmodern La Défense (năucitor de-a dreptul; n-am cuvinte să-l descriu, e uimitor; Țiriac are aici trei turnuri ciudate, cel puțin), pe aceeași axă. Luni, 21 martie am mers pe jos de la Tour Eiffel la St. Sulpice și Notre Dame, la Hôtel de Ville și Centre Pompidou Beaubourg. Previzibil, cozile erau interminabile la muzee și palate (era blocaj inclusiv la Grand și la Petit Palais). Ratez iar Musée d’Orsay (trebuie să vii la Paris pentru două săptămâni să faci față micilor provocări)!

28 martie 2016. BV

Cum am ajuns la Paris?

N. Tzone mi-a publicat în franceză o parte dintr-o carte scoasă de el la

Editura Vinea (acum

reeditată

într-o a doua ediție, cu generozitate),

carte

intitulată

„Craterul Platon”. La

recomandarea

Letiției Ilea (din câte am

afiat),

traducerea

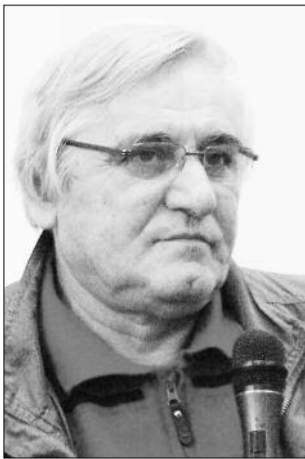
„Le cratère Platon” a fost

asigurată de Sorin Barbul,

universitar la Cluj-Napoca,

la UBB.

L.I.S.

Cronica întârziată

Biblioteca poemelor nescrise

Mulți dintre poeții de prim-plan ai generației optzeciste și-au completat ulterior gama de exprimare artistică prin cultivarea prozei, la același nivel valoric. Printre ei sunt și câțiva întârziți din cauza rigorilor culturii comuniste, eufemistic vorbind. Varujan Vosganian constituie un caz aparte, întrucât debutează, editorial, simultan în anul 1994, cu poezie (*Șamanul albastru*) și proză scurtă (*Statuia comandorului*). Luând seama la cronologie, poetul-prozator, apropiat ca vârstă de Mircea Cărtărescu, s-ar încadra în ramura nouăzecistă a generației '80. Dar poemele publicate cu întârziere erau scrise în „întunecatului deceniu” – cu expresia lui Radu G. Țeposu – de explozie a optzecismului postmodernist. Editorul rasat care n-a mai apucat să-i moșească debutul, Mircea Ciobanu, explică după 1989 motivele publicării târzii a acestor „poeme umbrite de o inexplicabilă, statornică revoltă, mâhnire”: „Varujan Vosganian avea toate datele unui artist care își face religie din refuzul faptului împlinit”.

Cartea poemelor mele nescrise (Ed. Cartea Românească, 2015) este expresia acestei convingeri intime a scriitorului de împlinire a destinului dincolo de fruntariile vremii. În viziunea sa, momentul nașterii coincide cu al genezei cărții *poemelor nescrise*, ca înzestrare de ordin divin pusă în valoare de travaliul artistic neconținut. În poemul titular al volumului, Varujan Vosganian imaginează o Bibliotecă a poemelor nescrise în care își găsesc locul poeți emblematici cu biografie prematură întreruptă, dar cu destin împlinit în posteritate: „în biblioteca poemelor nescrise/ Novalis e mai cunoscut decât Goethe,/ Rimbaud a scris neîndoind mai mult decât bătrânul Hugo,/ iar Eminescu a fost mai genial/ decât Eminescu,/ lucrurile care nu s-au putut împlini/ și poemele rămase nescrise -/ iată cea mai frumoasă și mai adevărată istorie a lumii”. Axul ideatic al cărții în care sunt recuperate poemele nescrise sau *poemele memoriei* cum mai pot fi definite („și tot ce pot spune despre cartea poemelor mele nescrise/ este că tocmai în clipa în care scriu acest vers/ s-a subțiat cu o pagină nouă”) se întemeiază pe problematica *jertfei*, devenind motiv ordonator. Împreună cu jertfa pentru creație cu substrat mitologic, poetul vizează jertfa religioasă cu trimitere expresă la supliciuul lui Christos (încă din placheta de-acum un deceniu *Iisus cu o mie de brațe*) și jertfa istorică, în relație cu efemera condiție umană.

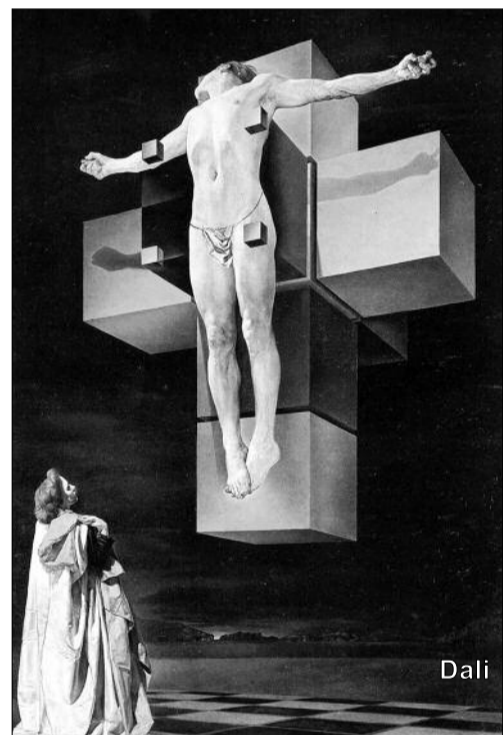
Pentru autorul „poemelor nescrise”, actul poetic înseamnă confesiune nestrunită, autentică, cum mărturisește pe manșeta copertei a IV-a: „Poezia se scrie la persoana I. Ea este o artă a sincerității, o continuă mărturisire. O spovedanie fără cuminecătură, căci poetul nu primește nimic în schimb și nu poate fie iertat pentru darurile sale”. În esență, el cultivă poezia ca eveniment de cunoaștere, cu accente apăsate pe cunoașterea de sine. Tensiunea rostirii confesive, cu patos reținut și irizări ironice, este generată de reflexia în oglindă sau sentimentul dedublării dintre ființa cotidiană și ființa poetică: „Întind cerneala pe fața de masă./ E destulă cât să rescriu cu ea universul și mai ales/ ceea ce cred eu despre el. Viața mea/ e fabuloasă, făcută din fapte mărunte./ Eu sunt eroul firimiturilor de la masa de seară,/ al sticlelor goale care

se vând, o dată pe lună, la alimentara din colț,/ al bărbieritului de dimineață,/ al mărunțișului care îmi zornăie în buzunare.// Cu cât te iubesc mai tare, cu atât scriu mai mult despre mine./ Poezia mea e-o epopee scrisă la persoana întâi.” (*Ne privim în tăcere*) Explorarea eului profund conduce spre decantarea unor impresii și sentimente care devin leitmotive ale confesiunii lirice, deseori în perechi antinomice: singurătatea și solidaritatea de generație, zidul (ce desparte oamenii și închide zarea) și libertatea, bucuria vieții și apăsarea morții, memoria și visul, identitate și alteritate, labirintul existențial și al memoriei, existența subiectivă și realitatea istorică.

Originalitatea discursului confesiv derivă din mixtura perfectă dintre biografism și istorism. Întrucât biografia poetului se interferează cu istoria familiei sale în poeme precum *Ars poetica*, *Calendarul*, *Beniamin*, *Psalm pentru mama*, *Bunicul meu*, *Grădinarul*, *Poporul meu pe drumul Damascului*, *Arșag*, *clopotarul*, *Grădina Edenului* etc. Un poem memorabil, în trei secvențe, ilustrând convergența istoriei cu viața poetului este *Negustorul de coloniale și conservarea energiei*. Dar biografia se interferează și cu „istoria lumii” în care se revarsă istoria națională. Participant activ la revoluție, Varujan Vosganian pune în relief *Povestea generației mele*: „Noi am primit bucuria propriei neputințe./ Am fost mai ales ceea ce nu aveam voie să fim./ Am șoptit rugăciunile interzise./ Ne-am dat unul altuia, până le-am ferfenițit, cărțile interzise./ Am adulmecat orizonturile interzise./ Frontieriștii au traversat fluviile interzise./ Am ascultat, cu urechea lipită, ca liliecii,/ vibrațiile frecvențelor interzise./ Am înmulțit patimile evangheliștilor noștri/ cu mașinile de scris interzise./ Am cântat despre nebunul cu ochii închiși/ și despre alte profeții interzise./ Am rostit în taină numele morților interziși./ Am nădăjduit și am deznădăjduit, pe rând,/ ceea ce era interzis”. Portretul generației istorice este completat în poemul evocator *Generația mea*: „Entuziasmul cu care ne pierdem speranța.../ Am fost cele mai frumoase odrasle ale bunului Dumnezeu./ Singurii aleși să trecem, în același timp,/ frontiera unui mileniu și a unei noi revoluții. O șansă în plus, s-ar putea spune, ca să înțelegem.// Vai, bucurați-vă, nimic/ nu a fost întâmplător în viețile noastre!.../ Au fost ani uscățivi, cu pomeții ascuțiți de nesomn,/ iar noi, neîndurător de tineri./ Singura boală aducătoare de moarte era jertfa”. Poetul năzuiește să depună mărturie despre evenimentele tragice în *caietul de poezii* care se suprapune peste *cartea de istorie*: „așez caietul meu de poezii lângă cartea lor de istorie/ scrisul meu de mână – scrisul lor de tipar// ei scriu mai ales despre biruitori/ pe care îi apără putătorii de rodii/ în cartea lor nu poartă decât generalii și regii/ (nimeni nu a dus flori la mormântul generalului necunoscut)/ morții cei mulți nu sunt decât cifre cu multe zerouri.// eu scriu mai ales despre cei învinși/ care au suferit istoria în loc s-o trăiască” (*Dreptul la propriul mormânt*).

Recompunându-și biografia poetică, Varujan Vosganian apelează doar formal la un registru diversificat: elegie (*Elegie pentru un paltin*), baladă (*Balada ultimului soldat*), odă (*Oda celor cinci milimetri*), psalm (*Psalmul numelui*, *Psalmul*

îndureraților noștri), înclinând spre ipostaza psalmistului biblic. Poetul-constructor, care își hrănește imaginația cu fructele memoriei și ale credinței, uzează adeseori de paradoxuri și sofisme (de genul „mă gândesc uneori cum ar fi fost/ dacă aș fi trăit mai puțin decât mine” sau: Ca un poet pe un tărâm lipsit de cuvinte/ așa putea să fie Arșag”; „Depun mărturie că războaiele mondiale nu au fost chiar mondiale”). Folosită în exces, procedura poate conduce spre drumul închis al manierismului. Risc eludat de autorul *poemelor nescrise* datorită simbiozei dintre faptul autobiografic și evenimentul istoric, într-o reprezentare simbolică, proiectată pe fundal religios. *Cartea poemelor mele nescrise* reprezintă, într-adevăr, momentul de vârf al poetului – anunțat de tripticul din 2004: *Iisus cu o mie de brațe*, *Portret de femeie*, *Dansul cu moartea* – cum sugerează în comentariile pertinente de pe copertă Marian Drăghici, Gabriela Gheorghisor și Răzvan Voncu.

Dali

Biblioraft lunar:

- Alexandru Vlad, *Omul de la fereastră, roman cu anexe*, Charmides, Bistrița, 2015
 Calistrat Costin, *Lumea se petrece (nu doar versuri)*, Ateneul Scriitorilor, Bacău, 2015
 Octavian Doclin, *Baletul de noapte, poeme*, Gordian, Timișoara, 2015
 Ștefan Manasia, *Cerul senin*, Charmides, Bistrița, 2015
 Lucia Negoită, *Scutul vulnerabil*, Pleiade, Satu Mare, 2016
 Elisaveta Novac, *Grădina Salamandrei – antologie poetică selectivă*, Tiparg, Pitești, 2016
 Mircea Oprea, *Serile cu poezie și prieteni*, Limes, Cluj, 2015
 George Schinteie, *67 – poeme deznodate*, Artpress, Timișoara, 2016
 Savian Mur, *Lut*, roman, Bibliotheca, Târgoviște, 2016
 Gabriel Cazan, *Magazinul de umbre...le*, Singur, Târgoviște, 2016
 Florin Șindrilaru, *Chiriașul secundeii*, *Cronici, eseuri, comentarii*, vol. I-II, Libris Editorial, Brașov, 2016
 Alex. Ștefănescu, *Eminescu, poem cu poem*, Alfa, București, 2015
 Luca Pițu, *Fărămele meteoritului din Cajvana*, *In memoriam*, Charmides, Bistrița, 2015

Nicolae Oprea

Pentru autorul „poemelor nescrise”, actul poetic înseamnă confesiune nestrunită, autentică, cum mărturisește pe manșeta copertei a IV-a (...) În esență, Varujan Vosganian cultivă poezia ca eveniment de cunoaștere, cu accente apăsate pe cunoașterea de sine. Tensiunea rostirii confesive, cu patos reținut și irizări ironice, este generată de reflexia în oglindă sau sentimentul dedublării dintre ființa cotidiană și ființa poetică.

cronici

Veșnica amânare de Edward Young (1683-1765)

Traducere de PROCOPIE CLONȚEA

Azi fii înțelept, nesăbuit ești de amâni,
Căci mâine răgaz ca ieri ție-ți va cere;
C-așa înțelepciunea din viață-i izgonită.
Amânarea-i hoțul timpului pierdut;
Și lasă la mila unei clipe
Povara grijilor eternei deveniri.

Din toată minunea de idei deșarte
De om gânditor, aceasta pe toate le întrece:
„Că tot ce-i om urmează să trăiască.”
De-a pururi pe pragul de-a se naște,
Cu toții-s mulțumiți să creadă
Că niciodat ei n-ar să fie;
Trufia-i mână iute spre laude de sine,
Și ea-i încântă c-o viață fericită
Pe care ei nicidecum nu au s-o aibă!
Din mână timpul l-il ia nesăbuintă,

Iar cel din mâna soartei îl lasă-nțelepciunii,
Ei ce-și propun să facă veșnic tot amână.
Și nici nesăbuintă, sau nebunia mai degrabă,
Nici omeneasca-nțelepciune mai mult nu au a face.
Promisiunea însăși îi omul delăsător de toate,
Și asta la orișicare vârstă. Tineri când suntem
Stăm mulțumiți în tihnă princiară,
Fără grijă de sine, și tare-am vrea, ca fii
Cu-datorare la părinți, mai înțelepți un pic
Ei să fi fost. La ani treizeci omul se bănuie nesăbuit;
Știe sigur asta patruzeci când face,
Și-și propune altul ca să fie. La cincizeci
Își blastă-mă infama tărăgănare
Și tare-i hotărât ce și-a propus să facă;
Și cu ăst gând mărinimos în minte,
Tot face și desface și moare același om.

De ce? Pentru că el nemuritor se crede;
Mor alții, eu sunt nemuritor, asta-i gândirea.
Iar când vr-un renghi neiertător al sorții
I-nfige-n inimă neașteptata groază,
La fel ca aerul străpuns și ea, rănită,
Se-nchide. Pe unde-a străpuns lancea,
Nici urmă nu rămâne. Nici aripa pe cer
Nu lasă-n urmă rană, sau prora
Când despică valul. Și astfel gândul la moarte
Din cele inimi piere. Chiar când natura pică
O lacrimă pentru cei dragi nouă,
Jos, în mormânt, noi o vărsăm pe-a noastră.

În numele poemului (un înger albastru)

– fiului meu, Mircea

Împrejurul meu se află tot timpul un înger albastru,
râsul lui curge în amonte, limpede și grăbit,
împinge pereții camerei
până intră înăuntru casei toată durata verii.
Curge cu alge verzi și mușchi de ape laolaltă,
le fixează pe inima mea
desenând peisaje vindecătoare.
În fiecare zi mă întorc pentru el la capătul lumii –
iau totul de la început,
refac poveștile și învăț să citesc (din nou) lumea.
Sub ochii mei aleargă mugurul vieții
din care curge lumina ca un râu în sunete zvelte,
umple zilele mele, nedescifrate grafeme,
înscrise într-un papyrus ascuns sub albia timpului.
Râsul îngerului cu două perechi de aripi
curge ca un râu vesel, adună conifere,
amestec de ulmi și mesteceni, salcii și arini,
le răspândește în mine ca într-o calmă câmpie
pe care au crescut tristeți organice.
Zi de zi sunetele îmi îmbracă celulele
în coroane proaspete de fotoni,
pielea se face o pajiște plină de albăstrele
și sângele (deschis ca un câmp) se umple de maci.
Râsul îngerului trece pe lângă mine în fugă,
pe aripi duce miros de levănțică
și o cascadă de prospețimi care amână înserarea.
De dimineața până seara râsul sonor strânge
globulele roșii necesare vieții.
Casa se umple de grădini suspendate,
verdele curge peste reverii,
râsul aleargă sprinten, desenează, deschide fereastra,
lasă cântecul de greieri să curgă peste lume.

Atâția ani am scris fără să știu
că nu scriam decât scrisori către Dumnezeu –
să lase liber râul, să șerpuiască în aval,
printre prundurile ridicate din pietrele
aruncate în mine pentru totdeauna!
Îngerul albastru (a)duce împrejur roua vie a vieții,
oxigenul necesar tristeților mele organice;
chipul lui învelit în lumină este o aură –
amprenta lui Dumnezeu peste casă.

**Atâția ani am
scris fără să
știu**

**că nu scriam
decât scrisori
către
Dumnezeu –**

**să lase liber
râul, să
șerpuiască în
aval,**

**printre
prundurile
ridicate din
pietrele**

**aruncate în
mine pentru
totdeauna!**

M.G.

Minerva Chira

Poemul Myanmarului

N-a primit ce merita
în Manufactura
pentru obținerea foițelor de aur
Ieșind din Templul Mahamunii
iscă un blestem în apă de ploaie
Semințele întunericii încolțeau
în praful stârnit de copite
ispitind dantelăria în lemn
a Mănăstirii Shwenandaw
Primirea așului pentru disperare
aduse o stare cu nod care aminti
de ucenicia între sabie și teacă
Shweinbin Kyaung avea
basorelieful Yataka
În Palatul Mandalay vorbea
pietrelor
care au ucis profeții
Cădere fără să atingă pământul.

Leopardul albastru

Toamna aluneca spre iarnă, adunându-și
poalele umede și noroioase, punând fructele la
adăpost. Noptile soseau grăbite, afișând o
lună-secere, în urma căreia dormita o mantie
de sânge întunecat. Armina tocmai împlinise
douăzeci de ani, iar bunica pregătise o
prăjitură specială. De trei ani locuiau
împreună, acolo pe coasta râului. După ce
mama Arminei s-a evaporat în călătorii
ciudate, cele două femei s-au încurajat reciproc
într-o conviețuire limpede.

Era seara târziu, iar zgomotele nopții mai
purtau lătrături subțiri de câini tineri,
neobișnuiți cu frigul tot mai ascuțit. Bunica a
aprins o lumânare roșie lângă prăjitura rustică,
lacomă, aromată.

Draga mea, uite cadoul meu... rosti femeia
cu lacrimi în ochii mici și obosiți. Poate că ar
trebui să-ți spun că...

E ceva rău, bunico?

Simt că se apropie despărțirea noastră. Vezi
tu, toată viața avem grijă de trupul nostru,
înainte de a-l preda viermilor lacomi. Tu ești la

doi pași de cotitură. Oare vei merge pe drumul
cel bun? Nu te voi lăsa singură. O să găsești în
pivniță apărătorul tău... Acum să nu plângi...că
pe mine mă cheamă la el Domnul din
ceruri...ajută-mă să trec cu bine dincolo...

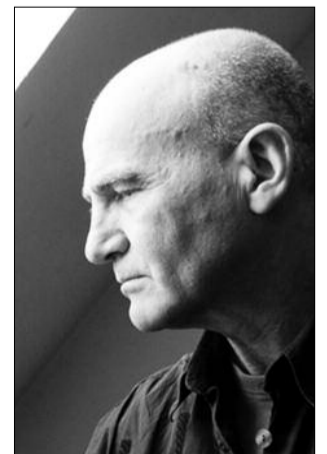
Armina n-a scos vreun cuvânt, privind
jocurile lumânării pe pereții bătrâni, apoi a
alergat spre pivniță, unde aștepta tolănit pe
frunze uscate un leopard albastru.

Nu te teme – a început leopardul - cu tine
voi fi bun și voi semna cu ghearele mele
numele tău drag pe toți copacii din jur. Bunica
ta m-a crescut de când eram mic de tot. Mama
murise, eu eram bolnav. O să mă revanșez, fii
fără grijă.

Ai vorbit sau...mi s-a părut mie? îndrăzni
Armina.

O tăcere aspră i-a pătruns în creier, în
inimă, peste tot. Armina s-a aplecat spre trupul
albastru de catifea și s-a închinat spre pereții
umezi. O viață nouă o aștepta dincolo de râu,
cu glasuri necunoscute, cu focuri neștiute.

Alexandru Jurcan

**Cu respirația
întretăiată**

prin casa rămasă fără stăpân țiuie
tăcerea îndelung
cioburi de sticlă dansează împrejur
secera lunii șomează deasupra
miriștilor pustii

și știi și știi
că la toate noile țărături te
așteaptă o nenorocire
să-i pipăi zumzetul înmiit ca al
unui stup de viespii
sau de albine

dar nepăsător
vorbești despre funii în casa
spânzuraților
în timp ce gâtul ți se subțiază ca
mirosul pâinii
fugit pe un geam

acum altcineva își ascute penița
pentru o poveste
pentru un cântec
despre cei ce știu doar să piardă
cu respirația întretăiată de
pălăitul lumânării

**buzunarele
sunt grele de
insule**

**pe care doar
visurile se
înmulțesc**

**fluturii nu-ți
pot descâlci
drumurile**

**nici ziua când
soarele este în
crucea amiezii**

**negustorii de
perle îți vând
scoici fără
valoare**

**florile se
apleacă sub
scrâșnetul de
foarfece**

**gândurile se
leagănă sub
vântul
îndoielii**

M.P. în genunchi lângă lumânarea
fierbinte
urmărești cu mâini de tăcere
complicata hartă spre lumina ce
încolțește în tine

Să te poți strecura

ești smuls din viață
ca niște rufe puse la uscat pe căpițe
de fân
pe un gard

seara ți-a anulat dreptul
de-a lumina bucuria pietre oceane

fântâni

doar furtuna născută în ochii tăi
mai leagă curcubeul de poduri
de cuibul cocorilor răniți
ce închid ochii să te poți strecura
ca o rază în ei
să le povestești despre copilăria
îngerilor

**Inima ce scapără
fulgere**

ferestrele universului s-au născut
închise în tine
ochii lor sunt rădăcini căzute
pradă vicleniilor nopții

vidul crește învie
nimicul devine viață vorbind limbi
universale
dorința este o pasăre rămasă sub
vânt
stelele-s tot mai șterse mai palide
măturătorii au fost concediați au
pierit

și plouă

plouă neconținut
în ziduri cu margini de necunoscut
în pietre cu marginile în mister
în cerul cu marginea de poem

acesta îți oglindește inima ce
scapără fulgere
în pumnul de apă senină răsărit pe
obraji

Nu e nevoie

în catifeaua nopții tandre
poemul acesta se deschide cu
inima ta
ca o respirație ușoară în somn

atingerile înfloresc în cântecul
mâinilor
peregrinând printre trăiri
și nu e nevoie de nici o minune
ca rugăciunea să se rostească
singură
în ochii tăi

Crezi mai departe

în umbre se ascund adevăruri
greierii îndrăznesc să-și expună
coroanele
noaptea împătorește cerul cleios în
ochii tăi verzi

buzunarele sunt grele de insule
pe care doar visurile se înmulțesc

fluturii nu-ți pot descâlci
drumurile
nici ziua când soarele este în
crucea amiezii

negustorii de perle îți vând scoici
fără valoare
florile se apleacă sub scrâșnetul de
foarfece
gândurile se leagănă sub vântul
îndoielii

dar crezi mai departe și
îndrăznești
întunecând chipul astrelor și
oglinzile apei

RENAȘTEREA

unele femei tăceau ca după
un solfegiu al morții
lăzile cu zestre de la mama
lor încoace
și tăcerea durea în piele
înfiptă
era semn că rănilor erau în
adâncul lor dulci suave
intangibile
grele precum plumbul
pleoapele săpau canale de
evacuare
direct pe străzi sub pupila
mea diluată
se formau straturi de
mucegai din lipsă de petunii
iubeam acea tăcere până la disperare
până la înflorirea ei în carne vie
de-abia atunci mă renășteam
de-abia atunci începeam să merg

**AȘTEPT ÎN FIECARE ZI
SĂ-MI SPUI PE NUME**

dar Doamne tu chiar nu știi că avem palmele bătute în
cuie
de la ultima dezmembrare a fiilor tăi
și toată zăpăceala asta enormă haosul și mila pentru noi
iubirea ca un topor din shining ieșit printr-o ușă
ca o lumină la cules de suflete
atâtea trupuri moarte și înviate în numele iubirii
care se face roată cerc cerc roată cerc cerc în roată
dă-mi imunitate în rai
pe toți îngerii îți spun
eu nu am iubit în viața mea decât un singur bărbat
acum du-te adu-mi pocalul tău
să bem vin

EU TU ȘI MULȚI ALȚII

uneori avem nevoie de două mame pentru a supraviețui
uite dragul meu fiu
aceasta este o mamă din care tu ai ieșit
fără lacrimi
iar aceasta este cea din urmă
femeia ce te-a iubit și ți-a îngrijit din răni
tu de ce nu vrei să orbești pentru totdeauna?

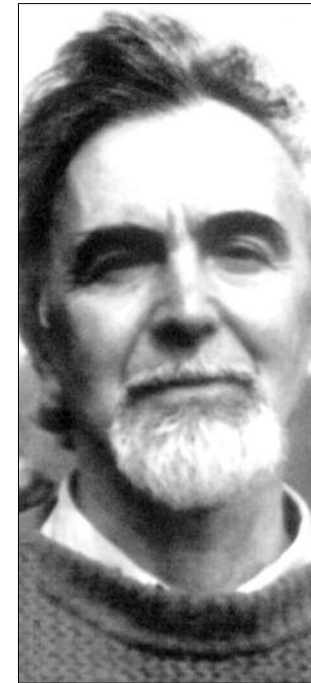
DOAR DOAR

multe sunt de zis pe acest pământ dragii mei copii
ehei
și multă dragoste trebuie să fi existat vreodată undeva
dacă nu așa cum cred eu
atunci sărutul de adio la ce-ar mai folosi
la ce-ar mai folosi văzul și nevăzul dragostei oarbe
doar doar la suferință
doar doar să doară
eu cred în lumina ochilor prin care sufletul
doar doar atunci se vede
dar ce spun eu nu trebuie să spunei și voi
doar doar azi
doar doar mâine
doar doar niciodată

SĂ NU PRINZI FRICĂ

sunt peste tine o iarbă verde verde crescută
de o luciditate tăioasă în care dacă apuci să dormi
ar fi să mori fără întoarcere
însă dacă prin adormire ți-a fost dat să mori
să nu prinzi teamă de carnea ta
căci foarte curând ea nu va mai fi
și florile îți vor sta aproape de țărână

SONETE ALTFEL (șarje amicale la un venerabil sonetist)

Acceleratul de Fetești

Mi-e dor de cineva... să mă asculte
Când îmi citesc sonetele auguste.
Să am în jurul meu un cerc de fuste
De pițipoance gureșe și multe.

Nu-mi pasă de-s deștepte ori inculte,
Vreau săni pietroși, vreau pulpele
robuste,
Ochi lunecoși, guri lacome să guste
Plăceri lascive, care să exulte.

În debara pe rând să le înghesui,
Să le explic de-a fir a păr... sonetul,
Că și-n amor musai s-o iei cu-ncetul,
Dulceața să i-o simți și înțelesu-i.

Sultan să fiu, iar nu biată moluscă!
Dacă nu scrii, pasta din pix se uscă...

Nesomn

Nu poți dormi, în draci îți chinui patul,
Te perpelești pe jar până la ziuă
Și-nvârți idei cum cergile în piuă,
La moara cea de apă, unde-i vadul...

Măcar de-ai înțelege ce-ți căsună,
Ce-ți prisosește și ce-ți e de lipsă,
De ce parșiva fire ți-e-n eclipsă,
Ce-i cu nesomnul? Unde-i rima bună?...

Împins și tras de ispitiri contrarii,
Te-ncearcă tusea, junghiul și urâtul.
Să-ți aperi boășele, sau poate gâtul?
Dușmani ți-s manii, și potrivnici larii.

Ai vrea cu Muza, -"n codru, la izvorul"...?
Mai pune-ți pofta-n cui! S-a tras zăvorul!

Caliban

Să vezi salcâmi în floare, ce exală
Un sfânt miros, cu-al teilor de-o seamă,
În tril înalt de mierle care cheamă
Către extaz o lume vesperală,

Și tu, Tiran, să smulgi din colț o bardă
Să nărui raiul florii, fără urme -
Albine de-aur zborul să și-l curme
Și dulcea sevă-n râpă să se piardă...

În loc să zumzâi însuși, ca albină,
Să sorbi nectar, s-aduni polen și ceară,
Măcar în gând să duci, imaginară,
O viață-a purității, sublimă!

Un jaf de albe crengi îți e sonetul.
Iar din salcâm, rămas-a doar scheletul...

Cu triasta spartă

Te plângi că pierzi idei, că-i greu în artă,
Că vârsta se întrece în ravagii,
Iar cei din jur nu-s vii, ci sarcofagii,
Memoria ți-e, vai, o sită spartă!

Se scurge tot ce vrei s-aduni, ca apa,
Te uiți în fundul ei și vezi că-i goală...
Pe cât de albă ți-e și trista coală
În care n-ai înfipt condeiul, sapa...

De-un biet sonet fusese vorba, parcă...?
Pe vremuri nu-și mai domoleau asaltul,
Umpleai carnete unul după altul...
Iar azi -, spre cataractă, într-o barcă...

Te plângi că pierzi idei, că-i o golgotă.
Însă că-s de furat, nu spui o iotă.

Spleen

Mă simt atât de trist și plictisit,
Încât mă-apuc să încropesc sonete -
La nimereală, calpe, desuete,
Că din nimic Nimicul s-a ivit.

Uite, colea, la hâda arătare,
Cu mâini și labe strânse din pubele
Și alte mădulare, dintre-acele
Ce se aruncă, după amputare.

Doar rimele mai sunt în funcțiune
Și-i Poezia la Reanimare,
Cu doar furtunuri, punji și monitoare -
Dar "nu învie morții!", ni se spune...

Să-i dai un brânci sonetului de-acum
Pe scări, se-alege numai praf și scrum...

Ad aquas Hercules

Sunt munți, prăpăstii. Și e Cerna-n vale.
Ce tare-ai dat cu coatele, golane,
Să te ițești aici, la Herculanee,
La cura cea cu apele termale!

Acum ce-ar fi? Să le halești meniul,
Să dormitezi în apă, cum godacul
Și prea alene, cum îți este placul,
Să estimezi femeilor... șasiul.

Poate vreuna, ca să se amuze,
S-o învoi să-arunce o otheadă
Spre-un fost hercul, az bun doar de
paradă
Și... mare meșter iscusit la scuze...

Sunt munți, prăpăstii. Iar ce spune Cerna
Rimează-n draci cu perna... și cu berna...

Dubla oglindire

Oglinzi precum Stendhal, ce defilează
Pe drum, avem în fiecare odaie,
Dar cea mai importantă e în baie
Unde mă rad, iar soața se machează.

Dar, cum s-a spus, îmbătrânesc și ele,
În clarul lor se-adună ca o ceață -
Au pete, negi și riduri cum o față
Când se boțeste luminoasa-i piele...

Doar una e de-a pururea curată,
Nu minte, nu înșală, nu trișează -
E conștiința ce rămâne trează
Și adevărul verde ți-l arată.

În ea privesc când te descriu pe tine.
Ci eu, de fapt, mă studiez pe mine.

Haiducia literară

Eu și când beau (să-mi dau în clocot
firea...),
N-aș bea cu fitecine. Căci îmi place
O haiducie-n versuri și locvace,
Cu creștetul s-ating nemărginirea!

Dar, vai!, din mulți prieteni pe
sprânceană
Ce-avui cândva, pe rând s-au istovit...
Aho, Pucă, Păcă, Mărgărit
Unde-au pierit? Cu ei fusei de-o seamă!!!

Villon, Petrarca, Malarme, Baudelaire,
Esenin...Aah, voi sănii și voi cai, voi cai...
După libații de-astea, te simțeau
Plutind în poezie și-n eter.

Aș bea și-acum, dar nu văd zmei în jur.
Îmi cade falca. Mă încrunt. Înjur...

Viroza - roza...

Bolesc de-un timp, nici gând să ies pe-
afară...
De-ar fi doar tusea, junghiul și strănutul,
M-aș liniști, știind că e debutul
Virozei euro-comunitară...

O simt în mine, nicăieri anume,
Doar gheara care mi-a-nșfăcat gâtulejul
Și care n-ar rata nicicum prilejul
Să-mi sece vloga și să mă sugrume...

Nopti de nesomn... și tusea nu-mi dă
pace...

De tunuri am în piept o baterie
În canonadă și-ntr-o isterie
Ce nu-și dă rând, acerbă și robace.

Și tu, naiv (ori disperat?), poete
Încerci să-i pui capac, scriind... sonete!

**Nu poți
dormi, în
draci îți
chinui patul,
Te perpelești
pe jar până la
ziuă
Și-nvârți idei
cum cergile în
piuă,
La moara cea
de apă, unde-i
vadul...**

**Măcar de-ai
înțelege ce-ți
căsună,
Ce-ți
prisosește și
ce-ți e de
lipsă,
De ce parșiva
fire ți-e-n
eclipsă,
Ce-i cu
nesomnul?
Unde-i rima
bună?...**

Festivalul Național de Literatură „Marin Preda”

Ediția a XV-a, 22-23 septembrie 2016

Consiliul Județean Teleorman și Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman, în parteneriat cu revistele: „Lucașfărul de dimineață”, „Argeș”, „Bucureștiul literar și artistic”, „Litere”, „Pro Saeculum” și „Caligraf”, organizează **Festivalul Național de Literatură „Marin Preda”**, ediția a XV-a, ale cărui manifestări finale se vor desfășura în zilele de 22 și 23 septembrie 2016, la Alexandria și la Siliștea Gumești.

Festivalul își propune să promoveze prozatori de talent, care nu au debutat în volum. Concurenții vor trimite **1-3 proze scurte**, care pot avea în total 20 pagini. Vor fi acordate următoarele premii:

- **Premiul „Marin Preda”** și Premiul Revistei „Lucașfărul de dimineață” (în valoare de 900 lei);

- **Premiul I** și Premiul Revistei „Argeș” (în valoare de 700 lei);

- **Premiul al II-lea** și Premiul Revistei „Bucureștiul literar și artistic” (în valoare de 600 lei);

- **Premiul al III-lea** și Premiul Revistei „Litere” (în valoare de 600 lei);

- **Premiul al IV-lea** și Premiul Revistei „Pro Saeculum” (în valoare de 500 lei);

- **Premiul al V-lea** și Premiul Revistei „Caligraf” (în valoare de 500 lei).

Prozele scurte premiate vor fi incluse într-un volum, ce va fi lansat în cadrul manifestărilor finale ale festivalului; de asemenea, vor fi publicate de revistele partenere.

Concurenții vor trimite prozele scurte pe suport de hârtie, culesse cu font 12 (Normal, Times New

Roman, 1.5 Space), **în câte 7 (șapte) exemplare**, semnate cu un motto, același motto figurând și pe un plic însoțitor, în care va fi introdusă o fișă cu datele de identificare ale autorului: numele și prenumele, data și localitatea nașterii, adresa poștală, adresa de e-mail și numărul de telefon mobil, precum și un CD cu textele trimise, inscripționat cu același motto.

Lucrările pentru concurs vor fi trimise, **până la data de 1 august 2016**, pe adresa: **Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman**, str. Ion Creangă, nr. 52-54, 140056 - mn. Alexandria, jud. Teleorman, cu mențiunea „pentru concurs”.

Arta firescului sau realul ca țintă poetică

Robert Șerban este un scriitor activ, un poligraf alternând poezia cu proza, dramaturgia cu eseuistica sau cu publicistica. Nefiindu-i, parcă de ajuns, este și editor și redactor de rubrică tv. Ancorat în lumea căreia îi aparținem, prietenos, deschis dialogului, își prezervă statutul de om obișnuit, postura care se reflectă și în lirica sa. El refuză evenimentul, care, prin natura sa, reprezintă excepția, recurgând la o filozofie a cotidianului, a faptelor derizorii, din care este alcătuită existența. Nu idealizează, nu selectează; examinează pur și simplu realitatea, din curiozitate, din motive practice (ținând chiar de meschinăria confortului), caracteristice firii oricui. Poetul caută omul autentic, obișnuit, interesat să-și ducă povara propriei vieți, omul *fără însușiri*.

După cum ne-au obișnuit cărțile precedente, și volumul **Putin sub linie** (Editura Cartea Românească, București, 2015) are, în poziție liminară, o artă poetică (chiar două): „uneori mi-ar plăcea să știu dinainte/ cum vor sta lucrurile/ cele mărunte/ de zi cu zi/ nu cealalte/ accidente/ morți/ despărțiri/ nu/ astea nu// mi-ar plăcea să știu unde-i pus radarul/ dacă e închis sau nu la pâine/ dacă vor ieși toate petele de pe haina dusă la curățatorie/ dacă va fi o iarnă mai lejeră ca iarna trecută/ mi-ar plăcea să știu unde naiba mi-am pus cheile/ pașaportul/ să știu dacă mai sunt locuri la vagonul de dormit spre Iași/ fără să caut prin mersul trenurilor/ fără să merg la gară/ dacă mai rezistă boilerul din baie și cât/ mărunțuri din astea/ care încet încet devin coșmaruri// pe ele trebuie să le aștepti cu mâna ridicată/ dar nu ca un milog/ nu ca un cerșetor/ ci ca unul îngropat de viu/ care nu-și poate lua locul în propria viață/ decât scormonind/ scormonind/ scormonind” (*Cum stau lucrurile*). Omul lui Robert Șerban se vrea complicele realității, un fel de magician, beneficiarul unor mici favoruri. Nu se dorește un erou, nici un simplu profitor, ci un fel de saprofit, un coabitant, unul care știe natura lucrurilor pe dinăuntru, un imanent, un *diable boiteux*. Poetica sa, evoluând între ludicitate și suavitate, conține, într-o altă artă poetică, și o teorie a cuvintelor, care pot fi *mici* și *mari*. Primele împrumută inocența copiilor și ne ajută să pătrundem fără efort în temeiul lucrurilor. Dacă Hasdeu compara cuvintele limbii vorbite cu banii, Robert Șerban compară cuvintele poeziei cu un pod care poate înlesni trecerea dincolo (transfigurarea), sau se poate nărui pe neașteptate: „fug de cuvintele mari/ cum fuge sufletul dintr-un hamster/ scăpat printre picioarele patului/ în care un prunc s-a trezit brusc/ infometat// cuvintele mici n-o să crească mai mult de atât/ poate că de-asta îmi plac/ și de-asta le tot chem/ fără să mă supăr că nu vor să vină// de fapt/ n-aștept nimic când în fața mea/ stă așternută hârtia/ cum nimic altceva nu aștept/ când sunt pe un pod/ decât să mă treacă dincolo/ sau să se prăbușească” (*Un pod*).

Odată enunțat programul estetic, urmează

ca volumul să probeze ideile asumate. Un poem, *Rugămintea soldatului*, îl desacralizează pe Dumnezeu, acuzându-l că, în al Doilea Război Mondial, a ținut cu rușii. În *Dar de la mama*, este prezentată alienarea oamenilor, în perioada comunistă, când trebuiau să-și ascundă credința creștină sub masca ateismului. Copilul (în *Fața brodată a unei perne*) nu poate face asocierea (disocierea) între plăcerea jocului cu bășica umflată a porcului și suferința provocată, mai devreme, de sacrificarea bietului animal. De altfel, este specialitatea poetului de a reuni situații contradictorii și a evidenția astfel dramatismul camuflat în paradox. Poezia are schepsis, se bazează pe răsturnări de situații, pe extrapolare, adesea pe umor și pe ironie. Faptul banal se dovedește semnificativul unor tâlcuri cuprinzătoare: „toți bărbații din familia mea/ și-au făcut pantofii cu cremă/ străbunicul pe care nu l-am mai prins în viață/ bunicii/ unchiu/ vărul-meu/ tata/ toți// și nu doar că au dat cu cremă/ ci i-au și lustruit/ pantof cu pantof/ pereche după pereche/ zi după zi/ îndelung meticolos grijulii chiar/ fiindcă un om se uită mai întâi la pantofii unui alt om/ apoi în ochii lui// eu am un burete cu silicon/ cu care dau/ din când în când/ și pe fugă/ pe la botul încălțărilor” (*Obicei de familie*). Aluzia, inducerea unor sensuri (subînțelese) sunt instrumente utilizate curent. Jocul are loc între registrul inocent și cel grav: adultul nu se amestecă în visele copilului, pentru a nu-l contamina cu moarte (*O inimă*), neliniștea provocată de trecerea inexorabilă a timpului se transmite de la o generație la alta, de la bunici la nepoți (*Fiul meu, fiul tatălui meu*).

Sensibilizat de ingenuitatea propriilor săi copii (care se potrivesc cel mai bine cu poezia simplității și a limpezimii), poetul se împarte, cum o face de cele mai multe ori, între două atitudini produse în oglindă, o mare afecțiune care este sublimată în tragic. Astfel de ranversări, de conversiuni sunt la îndemâna acestuia. Așa, gingășia și candoarea copiilor este preschimbată de rațiunea părintelui în gravitate și melancolie: „să n-arunci oasele/ nici bucățile de pâine rămase de la masă să n-arunci/ strânge-le și dă-mi-le mie/ îmi amintește Crina/ aproape zilnic/ iar eu am grijă să-i îndeplinesc fetei rugămintea// câinele ei a mușcat-o de inimă/ într-o zi:/ a ieșit pe poartă/ și nu s-a mai întors// de atunci/ înainte de a se lăsa întunericul/ Crina merge până la capătul străzii/ unde câinii de prin vecini sau de aiurea/ se strâng imediat/ și privesc infometate/ dar precauți/ mâncarea/ la fel cum oamenii/ dragostea” (*Infometate, precauți*). Chiar și viața, în derularea ei, este privită de poet cu nostalgie, ca o iubită etern amănată. *Magia* lui Robert Șerban constă în coincidența a două realități, care se condiționează reciproc, una factuală (narativă, morfologică) și alta spirituală (speculativă, revelatorie, proiectată către esențialitate). Această răsturnare a naturii poeziei, din concret în metafizic, presupune rafinament,

inventivitate, simț constructiv. Poetul acumulează, creează tensiune, așteptare, pentru momentul culminant care, într-o clipită, schimbă macazul, produce transmutația, face saltul pe un plan superior de reprezentare, cu un cuvânt, transfigurează: „în timp ce priveam la televizor/ într-o noapte/ am avut o străluminare:/ Mel Gibson nu doar că îmbătrânește de la un Mad Max la altul/ nu doar că e mai neînfricat și mai dur de la un film la celălalt/ dar lui îi tot crește părul// dacă în primul Mad Max îl are perie/ iar în al doilea măricel/ cu freză/ în al treilea Mad Max/ are pletele aproape la fel de lungi și de-nfoiate/ ca ale Tinei Turner// Nu știu cât înseamnă asta pentru restul lumii/ dar mi se pare o grozăvie să vezi/ cu ochii tăi/ cum/ odată cu vârsta/ sporește curajul/ crește puterea/ iar părul se transformă/ în coama unui leu” (*Străluminare*). Această modalitate, numită foarte nimerit *străluminare*, este folosită frecvent. Este urmărit detaliul, este descompus evenimentul, până la momentul detentei (procedeele pare a avea exactitatea unei gândiri silogistice, în care finalul nu este niciodată ratat). Metoda fusese folosită de Marin Sorescu, dar mai agresiv, mai patetic, mai artificial și, deci, mai previzibil (paternul îi aparținuse lui Jacques Prévert). Robert Șerban, precum afirmă, este interesat de faptul mărunț, de conexiunea dintre micile și marile întâmplări ale vieții, de simplitate, de familiaritatea și blândețea lucrurilor, de arta firescului. Nichita Stănescu practica și el jocul răsturnării de situații, dar o făcea fastuos, după un ritual, ca un sacerdot. În cazul lui Robert Șerban, arta este, mai curând, a unui prestidigitator, a unui magician. Desacralizarea, pe care o administrează, constă în folosirea celei mai banale descrieri a unui eveniment, în fond, un alt mod secret de a sacraliza, dar făcut în văzul tuturor, ca în acest poem, în care poetul nu pare a fi altceva decât un decepționat inger căzut: „pariu meu/ într-o zi de duminică/ a fost să merg prin oraș cu șireturile dezlegate/ și să le spun celor care mi-ar fi atras atenția/ că aripi am/ nu șireturi/ și că nu vreau altceva decât să zbor// m-am plimbat până seara/ și pe centru și prin parcuri/ pe la periferie/ prin piață/ la gară/ dar nimeni/ absolut nimeni/ în afară de câteva vrăbii/ ce au ciugulit printre picioarele mele/ bucățile rupte dintr-un corn/ nu m-au oprit să mă atenționeze/ că aş putea să mă împiedic/ să cad/ și poate chiar să mor” (*Aripi de-o zi*).

Robert Șerban a debutat în anii '90, ai secolului trecut. S-a afirmat, de la început, ca un poet cu identitate aparte. Stilul care îl caracterizează a fost menținut în timp, cu inflexiuni care îl diversifică. Este un poet deosebit de rafinat, cu un simț infailibil al construcției, cu o mare limpezime a expresiei. Opțiunile sale estetice sunt susținute cu acuitate în poeme programatice și confirmate în operă. Deși încărcată cu o tensiune care provoacă emoție și predispoziție la meditație, poezia sa este senină, stenică, stărnind buna dispoziție.

Sensibilizat de ingenuitatea propriilor săi copii (care se potrivesc cel mai bine cu poezia simplității și a limpezimii), poetul se împarte, cum o face de cele mai multe ori, între două atitudini produse în oglindă, o mare afecțiune care este sublimată în tragic.

Carte nouă

Johan Galtung – Johan fără țară. Străbătând lumea pe drumul păcii (Tiparg, Pitești, 2015 – Biblioteca Revistei *Curtea de la Argeș* Nr. 4, traducere din engleză de Gabriela Căluțiu-Sonnenberg)

Masivul volum de memorii beneficiază de două prefețe, ale academicienilor Mircea Malița și Gheorghe Păun, acesta din urmă fiind și editorul cărții, precum și de o postfață de Cătălin S. Mamali. Johan Galtung este un savant norvegian militant al păcii, teoretician, dar și practicant, străbătând globul pentru a-și materializa ideile pacifiste. A început prin a face închisoare pentru că a refuzat serviciul militar. A avut două modele declarate: Mahatma Gandhi și Bertrand Russell. Este doctor în matematică, dar și în sociologie, precum și doctor honoris causa a zece universități de pe toate continentele. A fost profesor de sociologie la zeci de universități din lume, dar și mediator în zeci de conflicte internaționale. A publicat peste 1600 de articole și 130 de cărți, cele mai multe traduse în multe limbi. A fost activist în

numeroase organizații internaționale de cooperare și dezvoltare, a consiliat diferite guverne precum și agențiile Organizației Națiunilor Unite. Așadar, *Johan fără țară* e, de fapt, așa cum îl numește Gheorghe Păun, *Johan al tuturor*. Cartea este scrisă cu aplicație științifică, dar și cu o anume savoare, viața de savant în slujba lumii, a păcii, fiind împletită cu o viață personală deloc plată, ba chiar tumultuoasă. Johan Galtung este un om exemplar din multe puncte de vedere, vizitând și România de câteva ori, fiind doctor honoris causa, printre altele, și al Universității din Cluj în 1976. (DAD)

